

Vihapõletus

„Raske päev, Janice?” Mees oli pealtnäha kolmekümnendate teises pooles ja naine kahekümnendate keskel. Mees oli tõusnud suurest tugitoolist ja läinud naisele vastu, kui välisuks avanes; esiku ja toa vaheline uks ei avanenud enne välisukse täielikku sulgumist – kosmoseasumi reeglid, mis sest, et neid polnud seal Fööniksi orbiidil kunagi vaja läinud.

Naine andis talle möödudes rusikaga kerge hoobi makku. „Ära irvita, tõprakott. Uudistest lugesid?” Ta vaatas tugitooli, kus mees enne oli istunud. Selle ees virvendas õhus tosinaid pilte ja tekstikatkeid. „Seda ma arvasingi. Vannivee panid jooksma?”

„Sa ju tead mind. Süüa tahad enne?” Karl viipas sopistusele nende poole korvpalliväljaku suuruse elutoa tagaosas, esiku kõrval.

„Selleks on tavaliselt ka kõige kiiremal päeval tegelikult aega küll. Ei taha.” Janice viskas õlakoti diivanile ja teel teisel pool esikut asuva vannitoa poole ajas käigult kõik riided maha. Mees järgnes talle pead vangutades ja kahtlustavalt uurides esiku vastasseina, mis oli hiiglaslik aken. Sealt oli näha igas suunas võimatu nurga all kaardumas samasuguseid aknaid, nende kõigi ees rohelusse upuvad rõdud. Ühtki liiga uudishimulikku naabrit näha ei olnud. „Üleval” oli ka tükike sinitaevast, aga see oli omamoodi nukker – planeedi taevasina oli ju tegelikult neljasaja kilomeetri kaugusel...

Vann oli suur, sinna oleks lahedalt mahtunud ka kümnekesi. Naine vajutas vette laskudes nuppu lamedal, valgel, muistse juturaamatu mõõtu kastil vanni serval ja jälgis siis sellel vilkuvaid kollaseid tulukesi. Ka mees oli kõigist oma riietest vabanenud, vette laskunud ja vahtis neid tulukesi. Lõpuks süttisid ka rohelised ja kollast vilgatas ainult aeg-ajalt.

„Ja sa ikka usaldad seda kasti?” küsis mees.

„Jäta, Karl.” Naise silmad olid poolkinni ja ta toetus kuklaga pehmenemisele vanni serval, kogu ülejäänud keha vabalt vees hõljumas. „Sa peaksid minust paremini teadma...” Ta jättis lause lõpetamata.

„Olgu,” mühatas mees. „Oletame, et meid ei jälgita. Põrgu läks lahti siis, kui politsei tuli kindralit arreterima?”

Naine mühatas. „Ei... See oli see moment, kui esimesed leegid maapinnast välja lõid. See, mida vaneminspektor Dreifus tegi, oli pigem sõbralik hoiatus. Mis võib talle mõnede tegelaste silmis halba valgust heita.”

„Seleta palun. Ma küll tean, et kindraleid niimoodi ei arreterita...”

„Midagi sa ilmselt ei tea.” Naise hääles polnud ärritust, pigem sõbralik nõök. „Sõjaväelasi on lubatud arreterida küll, kui jõud üle käib. Noh, kui keegi kusagil purjuspäi laamendab või on mingi jamaga hakkama saanud ja politsei satub peale ja nii edasi. Ent kõigil ohvitseridel on õigus tsiviilarestist keelduda, kui neil on täita käsk. Kahe kupuga kindrali arreterimine... kui ta end arreterida ei lase, peab kõige halvemal juhul Inimilmade Õigusnõukoda pöörduma Kaitsejõudude Peatribunali poole. Ja miks ta peaks end arreterida laskma? Ta peab arreterimiskavatsusest oma vahetule ülemusele ette kandma ja viimane võib käskida tal tsiviiljõududele alluda. Enamasti... ega ma vist teagi juhust, mil seda on tehtud, kui tegu pole millegi väga selgega... Kuigi hetkest, kui politsei üritab teda arreterida, on vastav ohvitser nii-öelda sõjaväe vastutusel.”

„Enamasti laseb end maha,” turtsatas Karl.

„Jäta. Muidugi lahendatakse „karistus” raskete kuritegude eest ise ära. Antud juhul kõndis Dreifus staapi ja teatas, et peab Onkimaune arreteerima süüdistatuna Karela Nantesi enesetapule viimises. Sellele järgnes hetk jahmunud vaikust ja siis see võltsimatu hääl, mis käib kaasas kümnete käsirelvade kabuurist tõmbamisega. Või nad kõik on ju täiustatud. Ja kui neil on kiire, siis silm seda ei näe. Kuuled ainult sellist säutsatust, nagu hästi kiiresti küünega üle mõne kõvema sünteetilise kudumi tõmmates. Dreifus luges tuima näoga dokumendi ette ja palus kindralil kaasa tulla. Viimane teatas talle sama tuima näoga, et kahjuks ta kohustused ei võimalda seda, ja palus pöörduda tribunali poole. Dreifus kummardas ja kõndis koos oma meestega minema.”

„Ja siis läks tormamiseks?”

„Võib ka nii öelda. Onk käskis meil teada saada nii palju kui võimalik ja tõmbas endale sirmi ümber, et armeekindralile helistada. No ja siis me panime seda lugu tükkhaaval kokku.”

„No ja on ta siis süüdi?”

„Ehh...” Naine avas korraks silmad ja vaatas mehe poole. „Absoluutselt. Igasugusi kahtlusi välistavalt. Ent kas ta on selle eest karistuse ära teeninud on hoopis iseküsimus. Ja kas keegi üldse kavatseb või soovib teda karistada, on juba kolmas täiesti eraldi küsimus. Sellele viimasele võib muidugi juba vastata, et mitte keegi teda ei karista. Vaevalt et keegi seda isegi tõsiselt plaanib. Noh, kui mõni idioodist ajakirjanik või mõni, kes vihkab kõiki, kes esimesest elust kaugemale on jõudnud, või mõni ta poliitilistest vastastest või mõni kurat teab millal muretsetud vaenlane... Aga need ei jõua kuhugi. Tsiviilhagi tuleb muidugi tribunali esitada, aga see ei pea ilmselt vajalikuks kindralit isegi välja kutsuda. Kõik materjalid on ju olemas. Ainus, mis võib ajakirjanduses laineid lüüa, on armee mõningad suhtumised, ent siin on osa jälle salastatud. Mis muidugi ajab jälle teatud teised tegelased tagajalgadele. Et enesetapule õhutamine on teatud juhtudel käsitletav mõrvana ja sõjavägi vassib ja varjab ja vähemalt selles juhtumises tuleks kõik asjassepuutuvad materjalid avalikustada ja nii edasi. Tead küll.”

Karl vangutas pead. „Ajakirjandusest on teada, et Karela Nantes, nelikümmend kuus aastat vana, vallaline ja lasteta, antropoloog ja asjaarmastaja ksenopsühholoog, Rohelise Algatuse liige, Avatud Mõistuse liige ja nii edasi, süstis endale täna hommikul surmava koguse mingit sodi, jättes maha kirja, kus ta detailselt selgitab, et enesetapuni viis ta kindral Onkimaune sõnas ja teos väljendatud suhtumine, kui ta osales tõlgina nimetatud ja Turhi prints Raventheu kohtumisel Amarantil. Järgnes veel pool lehekülge sapiseid mõtteid Kaitsejõudude kohta, oma osa sai Inimilmade Peaassamblee kui hambutu ja jõuetu organ ja nii edasi. Ja nüüd on küsimus selles, et miks üldsus ei tea, et keegi kindral peab Amaranthil mingeid läbirääkimise Turhi kuningakojaga ja mida sellel kohtumisel siis räägiti.”

Janice laskus korraks vee alla ja puristas uuesti pinnale tulles. Vesi mullitas tasakesi ja virvendas nende mõlema ümber keeristes. Ruum oli soe ja nii niiske, et seintel jooksis vett ja tulukesed pealtkuulamisavastajal pärlendasid.

„Esiteks ei süstinud Karela endale ainult uinuteid. Ta tõepoolest tahtis end tappa, ta lisis uinutitele inhibiitoreid, mis peatavad umbes poole tunniga südametegevuse ja hingamise.”

„Kui suur on võimalus, et ta tapeti?”

Janice puristas. Eitavalt. „Loomulikult kontrollitakse, et mõni lunaatik sealt Avatud Mõistusest või kusagilt mujalt ei ohverdanud teda, et head lugu saada, ent seni ei viita miski sinnapoole. Esialgsed küsitlused näitavad, et pärast seda nimetatud vestlust kaotas Karela huvi töö vastu, palus end enne nädala möödumist kõigist kohustustest vabastada ja lendas Talassale...”

„Kuju?”

„Ka see on segasem, kui esmapilgul paistab. Jah, ta oli Talassalt pärit, kuid tal pole seal kedagi. Ta ei suhtle perega juba aastakümneid, pärast seda, kui isa astus Kaitsevärke ja ema selle otsuse heaks kiitis. Isa oli emast palju vanem; nende ainus laps. Ta tuli siis, kuueteistkümnese Fööniksile kooli. Ema on vahepeal Talassalt ära kolinud, abiellus kuhugi Nelinjujorki. Niipalju kui teada, ei võtnud ta Talassal ühendust kellegagi, keda võis omal ajal sõbraks pidada, sulges end vaid hotellituppa, segas apteegist ja keemiapoest muretsetud lähteainetest kokku oma surmarohud, kirjutas kirja ja tegi süsti.”

Janice liigutas jalgu ja siputas varbaid, nii et need natuke vahtu tekitasid. Ta heitis oma suurtest sinistest silmadest naeruse pilgu mehe poole ja näitas irvitades hambaid. Tuhm oranžikas valgus mängles ta põselohkudel ja märjalt kollakaid nisuvihte meenutatavalt patsidelt. „Sa tahad hirmsasti teada, mida seal kohtumisel räägiti?”

„Miks ma üldse abiellusin kindrali avalike suhete juhiga? Inetu nagu öö, kõhn nagu krabi ja pool aega pole kodus ka veel? Muidugi ainult selleks, et kuulda kuulujutte, mida tavaline elektronluure professor muidu kunagi ei kuule.”

Naine viskas teda pesukäsna. „Täna magad külalistetoas! Ma ei hakka endale modellinägu pähe tegema ja mulle meeldib olla kerge. Teadsid algusest peale, et pehmeid tisse ja tagumikku siit ei leia. Ja et ma palju ära olen. Teadsid ju?”

Mees jälgis teda pisut hämmastunud pilguga. „Sa suudad seda senini südamesse võtta või? Mis sul täna viga on?”

Janice hingas paar korda sügavalt sisse-välja. „Stress ilmselt. Mul on Karela video. Onk laseks selle kohe avalikkusele üles panna, aga selle keelas tal ülemus ära. Kolmanda armee kindral, noh, Saskatnaveile. Onk oli tige nagu herilane ja avaldas huvitavaid mõtteid kolmekupukindrali võimaliku põlvnemise kohta. Mitte midagi ebatavalist, tead teda küll. See lindistus... Mina olen seal palju näinud ja sina oled ka palju näinud. Meile seal vast midagi üllatavat ei ole.”

„Kaua sa nüüd naudid hetke, pane käima.” Karl lausus seda kergel, kuid kannatamatul toonil. Janice mõttis teda sekundi, siis vajutas paari klahvi tolle vilkuvate tuledega kastil, tekitas õhku klaviatuuri, kirjutas seal korralduse ja naaldus siis uuesti lamavasse asendisse ning sulges silmad. „Seda materjali on koormate kaupa. Karela avalikustas kõik oma päevikud...”

„Ja kindralstaap üritab neid varjata? Ta ju pani need kindlasti ka mujale?”

„Onk võttis ta kaasa tingimusel, et see on erakohtumine. Tal oli see õigus oma päevikusse salvestada, kuid see on kaitstud kindrali isikliku võtmega, mis tähendab, et sellest saaks avalikustada vaid redutseeritud kvaliteediga koopia, millel pole kohtus tõendusväärtust...”

„Kuid need hullukeste liidud ju sellest ei hooli?”

„Ära katkesta mind kogu aeg.” Janice ei paistnud tegelikult kuri olevat, pigem niisama nokkivat. Kõlas tasane piiksatus. „See on näitamiseks valmis. Muidugi on ka kaitsmata koopia kvaliteet väga hea, aga see siin on originaal. Mina olen seda kaks korda näinud. Panen sulle käima?”

„Palun, kallid.” Karl proovis vannis hõljudes kummardada ja käega laia alandlikku viibet teha.

„Ma vedelen siin alasti, jalad laiali, ja saan solvanguid. Tasub aga tulla videoga, miks mingi suvaline loll mõrd end ära tappis, ja mehel tulevad isegi võlusõnad meelde.” Ta vangutas masendunult pead, vajutas – sinnapoole vaatamata – ikka veel õhus hõljuval klaviatuuril nuppu ja hämar vannituba nende ümber hajus.

Tumedast, peaaegu mustast puidust laua taga istus pealtnäha kolmekümnene naine. Ruum oli umbes neli korda kümne meetrine, üks pikem sein praktiliselt kogu pikkuses neli suurt lahtist akent, millest paistis rohekashall natuke okkiline võsa; akende ees rippusid ka heledad poolläbipaistvad kardinaid, mis hõljusid kerges tuules. Ruum oli heledast kivist ja peaaegu sama kõrge kui lai, selles oli peale

laua veel paar tumedast puidust sirge seljatoega ja pehmenudeta tooli ja üks nurk oli varjatud valge sirmiga; sirm üritas jätta muljet puitaamile tõmmatud kangast ja ulatus umbes poole ruumi kõrguseni, nii et ilmselt laual asuva salvestusseadme vaatepunktist polnud näha, mis on sirmi taga.

„Täna on kuues koknos, kell on üksteist koma kaheksakümmend kuus. Kaheksas Amaranti aasta...”

„Stop,” ütles Karl ja naine tardus. „Ma näen servas standardaega ja Fööniksi aega. Lindistus algab kohtumishommikul?”

„Elementaarne, taibu. Vaata ja kuula,” mühatas Janice tüdinult. Ruum justkui pleekis natuke rääkija ümber, nii et ta muutus kergelt hoomatavaks – hõljus alasti varjuna seal toas.

„Oot, veel – ta pidi ju nelikümmend kuus olema?” sõnas Karl.

„Ongi.”

„Näeb hea välja.” Naine oli üsna keskmist kasvu ja keskmise kehaehitusega. Tal oli seljas hele varrukateta särk ja selle alt paistsid rinnahoidja paelad. Salvestusseade näitas ikkagi nii palju „nurga taha”, et oli näha, et tal on jalas lühikesed püksid ja kerged, peale tallaosa vaid paarist rihmast koosnevad kingad. Ta nahatoon oli selline, mille kohta öeldakse „tugevalt päevitunud valge rass”, ja ta sügavpruunid üsna pikad juuksed olid kuklasse lihtsaks hobusesabaks kogutud. Tal oli natuke viltune naeratus, tumedad silmad, tagasihoidlik nina ja lohud põskedes. Ta jättis tõsise ja asjaliku, vast natuke pedantse mulje. Aga see võis olla ka hetkemeeleolust. Mingis teises olukorras võis ta arvatavasti olla üsna armas ja võluv.

„Ja mina ei näe?”

„Jäta.” Karl turtsatas. „Niipalju, kui ma lugesin, on ta raudselt vastu igasugusele inimese muutmisele. Aga ta ei näe välja vanamutike.”

Janice ei suutnud vastu panna ja puhkes laginal naerma. „Kuule, sa oled ka ikka... Ta ei kasuta muud, kui... noh, need asjad olid ju teada juba ränirevolutsiooni päevil, enne kosmoselende. See ei loe.”

„Olgu, edasi.”

Karela elustus. „Ma võib-olla poleks pidanud tolle kindrali abipalvet kuulda võtma. Aga ta oleks siis leidnud kellegi teise ja olgem ausad, uudishimulik olen ma ka. Ja mis see mulle teeb? Mertin küll polnud rahul, et Koloniaalvägede inimesi aidates aitame nende poliitikale kaasa, kuid ilmselt on Siril palju rohkem õigus, et kui meile antakse võimalus kohtumisel viibida ja kuulda, mida nad seal räägivad, on see igal juhul väärt osalemist.”

Ruumi sein naise taga hakkas kergelt virvendama, seal aimdusid kiiresti vahelduvad pildid ja kirjad ja nüüd ütles Janice: „Stop. Mertin ja Siri on mõlemad Avatud Mõistuse tegelased. Selle Maa haru, täpsemalt kogu liikumise keskus organiseerib praktiliselt suuremat osa inimeste tegutsemisest Amarantil ja selle kaudu nad kõik seal on. Mertin võib olla ta armuke, kuid seda pole kumbki nendest reklaaminud. Siriga võivad tal ka olla lähemad suhted kui vaid sõbraga, kuid taas – ei ole täpselt teada. Meie kaevasime päev otsa andmeid ja näib, et Karela intiimelu oli üsna olematu. Praegu sa segad taustal otsides ainult ennast. Kui midagi segaseks jääb, küsi. Kui on midagi olulist, ütlen ma ise.”

„Olgu,” mühatas Karl ja Karela elustus taas.

„Igatahes näib, et Pärkasta on väga elevil. Ja hirmul, niipalju, kui ma turhidest aru saan. Imelik, minule on mingi kindral... Või on asi ikkagi selles, et turhid on ühtsed ja temale on Raventheu tõeline prints?” Naine viskas peaga. „Me ei saa neid enda järgi hinnata. Minule on olemuselt võimatu, et mingi perekond valitseb inimesi lihtsalt sellepärast, et keegi nende esivanematest löi kõik konkurendid maha. Turhide puhul pole mul selle omaksvõtuga jälle mingeid raskusi. Ju siis on

ta talle prints ja siis võib see talle tõesti olla elu sündmus. Ta peab endast parima andma. Ta ei tohi läbi kukkuda, sest... Ma ei tea... Ega temaga vist midagi ei juhtu? Ei juhtu. Aga positsioon ja sugulaste koolitusvõimalused ja mingid sellised asjad võivad vist kaudselt sõltuda ka. Nad on üsna traditsioonitruud ja kuningakojale osutatud teene tõstab teda kaaslaste silmis.”

Karela toetas lõua käele. „Olgu. Inimeste kohta oleks see tobe, aga selleks me Amarantile tulime, et koos edasi minna. Eks ma selgitan talle... Kuigi sellest ei pruugi kasu olla. Turhid on ikkagi ühtse valitsuse all ja nende valitsus Ümarlauas... Või muidugi on Maa ka Ümarlauas ja see, et sõjaline tasakaal on praegu Kolooniade poolel... Noh, nad ei saa võita. Aga siis... Jah, siis pean ka mina parima andma.”

Ta ohkas ja tõusis. „Mul on aeg minema hakata. Onkimaune ootab. Onk... Ta pakkus välja, et teda võib nii kutsuda. Et kõik kutsuvad. Aga ta on Kaitsejõudude kindral ja Kolooniade Kaitsejõud vilistavad Inimilmade Assambleele ja... noh, nad on olemas, ent ma ei saa ilmaski selle metslasega sõbraks!”

Ümbrus vahetus ilma igasuguse hoiatuseta; korraks vilgata koordinatvõrgustik andis teada, et vaatepunkt nihkus kümnekond meetrit toast välja ja vahepeal on möödunud mõned minutid.

„Me leppisime kokku, et sa saad salvestuse omale. See ainult läbib minu krüptovõtme. Nagu sa näed, jõuab see praktiliselt reaalselt sulle tagasi.”

Seda rääkis Karelale tema ees seisev, üsna samamoodi riides, aga temast tunduvalt suurem mees.

„Ja sa ise ei salvesta?” Karela pidi talle üles vaatama ja see ilmselgelt ei meeldinud talle. Ta oli näole mananud kõrgi ja kinnise ilme ja seisis mehe poole pisut poolküljega, justkui oleks ta kuhugi teel ja mees ta kinni pidanud ja ta vaid ootab võimalust, et tast lahti saada ja teekonda jätkata.

Mees muigas. Salvestusel oli selgelt näha, et ta saab situatsioonist selle viimsete detailideni aru. Ta oli samuti valgest rassist ja päevitunud ja tumedate silmadega. Tal olid isegi lohud põskedes ja teatud mõttes sarnane näoplaan, kergelt kolmnurkne, alt kitsenev, üsna tagasihoidliku nina ja kõrge laubaga, kuid kui esimesel pilgul oleks võõras võinud neid lausa õeks-vennaks võinud pidada, olid nad tegelikult väga erinevad. Mees oli vähemalt kaks meetrit pikk ja nii atleetlik, et see ei saanud olla normaalse inimarengu tulemus. Tal ei olnud juukseid, kuid ta peas, naha sisse kasvatatuna, oli ilmselt tehislikke komponente. Ja kui need, mis asendasid kõrvu, olid täpselt inimnaha tooni, vaid esimesel pilgu oli selge, et inimesel selliseid kõrvul loomulikult viisil olla ei saa, siis, kaks küünetooni sarvemuku peas ei proovinudki end peita.

„Ma salvestan muidugi läbi silmade kõike, mida näen. Ja kui sul on juba kord nii hea seade, mis panoraami lisab, siis milleks seda dubleerida? Kas me ei peaks edasi liikuma? Muidu meil ei õnnestu sekundipealt üle läve astuda ja me ju leppisime kokku, et lihtsates asjades mõttetuid demarše ei tee.” Mehe hääletoon oli lahke ja ta rääkis nagu pisut vabandades. Paraku – kas meelega või mitte, oli võimatu öelda – mängis ta pisut üle, nii et näis, nagu üritaks ta rahustada jonnakat last.

Karela surus huuled kokku ja pühkis piki maja seina, selle ja võsa vahel kulgevat kruusatatud rada minema. Maja oli pikk, oma sadakond meetrit, ühekorruseline ja kogu selle sein oli täis suuri aknaid. Neil oli majanurgani minna vaid mõned meetrid, sealt avanes vaade mitmesajameetrisele legendikule, mille keskel mõnemeetrise põndakul troonis kuusnurkne, tahatud palkidest ja pilpakatusega avar lehtla. Ogalise põdsastiku ja samasuguse, natuke terava mulje jätva metsa piir oli sopiline ja siin-seal piilus legendikule teisigi madalaid valgeid ehitisi. Õige mitmes kohas seisis tropis – enamasti eraldi, aga mõned ka läbisegi – inimesi ja nendest pisut pikemaid ja kõhnemaid, esmapilgul sulgedeta jaanalinde meenutavaid olevusi; lehtlast hoidsid nad kõik soliidsesse kaugusse.

Kusagil kaugel löi kell. Sellele vastas natuke vibreeriv trompetipräaks. Kell löi kaksteist korda ja viimase kellalöögiga astusid mees ja naine üle lehtla läve. Vaibal keset ruumi istusid kaks neist

linnumoodi olevustest. Mees vaatas küsivalt naisele otsa ja andis talle viiepega märku edasi minna. Naine valis koha ühe neist vastas ja mees istus ristijalu teise vasta, nii et nad kõik olid umbes kahemeetrise ruudu tippudes.

Väga ilmselt oli too, kelle vastu ta istus, juht. Olevus oli samuti kaaslasest pisut suurem, kuid kui inimeste riietus oli üsna sarnane, kilgendas tolle riietuses kristalli ja erinevat karva metalli.

Olevus kraaksus oma viis sekundit.

„Prints Raventheul on hea meel, et sa ta kutse vastu võtsid, kindral Onkimaune,” ütles teine, väiksem olevus täiesti veatus inimkeeles.

„Mul on au ja rõõm,” ütles Onk ja viipas Karelale enne, kui too väiksem olevus jõudis suurema poole pöörduda. Karela tõi kuuldavale neli kraaksatust.

„Me küll vahetasime teateid, kuid kui tohib, täpsustaksin mõned asjad üle,” jätkas kindral. „Kui see sobib sulle, auväärne prints, tõlgib Karela sinu juttu ja sinu abiline – kui ma õigesti aru sain, Pärkasta – minu oma. Tavaliselt on võõrast keelest lihtsam aru saada, kui seda rääkida, ja nii on mõlemil meie abilisel võimalik anda endast parim. Loomulikult võib teine alati parandada, kui tundub, et mõni nüanss võis tõlkes rohkem rõhutamist vajada.”

Karela ja Pärkasta vahetasid pilgu, noogutasid vastamisi ja viimane asus printsile tõlkima. Too kuulas ära, tegi oma pika linnukaelaga liigutuse, nagu oleks neelanud midagi suurt, ja vastas; Karela tõlkis: „See on mõistlik korraldus. Loodetavasti tohin sellegi üle korrata, et nagu kokku leppisime, pole meie eesmärk teineteist solvata või üleolekut demonstreerida. Eeldame, et kui me midagi sellist ütleme, mis võib niisugusena tunduda, on tegelikult ikkagi tegemist erineva arusaamisega asjast.”

„Jah, samuti väga mõistlik korraldus,” noogutas Onk. „Samuti eeldan, et nii, nagu mina saan siin rääkida vabalt, esindades vaid iseennast, ei ole ka sinu öeldu mitte mingis kontekstis siduv sinu rassile või valitsusele. Vähemalt nii sain ma meie kohtumise mõttest aru – me vahetame mõtteid ja seisukohti, et teineteist paremini mõista? Või sõnastagem see niimoodi – ma loodetavasti tohin täpsuse ja selguse huvides üle küsida meie kohtumise motiivi, lähtepunkti ja raamid?”

Jälle kulus pisut aega mõlemapoolseks tõlkimiseks; võib-olla prints ka mõtles lühikese momendi enne vastamist.

„Valitseja teise ringi, meie mõistes kurna kuuluva pojana on mul suurem vabadus otsustada iseenda eest. Nagu sa ilmselt tead, on minu ja minu kurna suhted Turhi ühiskonnas kahetised – ühelt poolt naudime kuninglikke privileege, teiselt poolt aga peame end elus ise tõestama. Kuigi meie vestlus ei jää ilmselt üheski kontekstis meie eraasjaks, võime seda mängu minu poolt mängida. Loomulikult teab sellest kohtumisest meie kuningas ja ma kannan ette meie julgeolekule. Olen kindel, et ka sinu ülemused teavad kohtumisest ja sa kannad selle sisu ette. Kummatigi pole minu teada meie rasside vahel mitte kunagi olnud isegi mitte formaalselt eraviisilist kõrgete võimukandjate kohtumist.”

Nüüd oli kindrali kord sekund mõelda. „See võib tõsi olla. Samas kui, arvestades, et Amarant eksisteerib juba kaheksa kohalikku aastat, on enam vaevalt aspekte, mida koos töötavad sapiensid meie rassidest pole ühes või teises situatsioonis üsna põhjalikult arutanud. Kas ma teen õige järelduse, et sinu huvi pole siin mitte Ümarlauda kuuluva Maa mõtetest ja suhtumistest parem ülevaade saada, vaid Kolooniade liidu ja esmajoones Kaitsejõudude vaatenurka kombata?”

„Ka see on teatud mõttes täiesti tõsi,” nõustus prints. „Samas aga on asju, mida tahaksin, kui sa lubad, täpsustada ka inimeste kohta üldiselt. Rõhutan veelkord, et teen seda meie vestluse alguses kokku lepitud positiivse suhtumise valguses. Eks ole, mõistmine on alati hea? Isegi siis, kui see pole alati meeldiv?”

Ta lasi pea viltu, oodates, kuni Karela tõlgib ja kindrali vastus Pärkasta kaudu temani tagasi jõuab.

„Sellega saab vaid nõustuda,” piirdus Onk seekord kuiva tõdemusega. „Palun, päris huvitav. Saan lubada, et olen võimaluste piires aus.”

„Kas on tõsi, et meie rahva nimi teie keeles viitab ühele rumalale linnule? Törki” – ta üritas seda ise hääldada ja see oli täiesti arusaadav – „on teie muistses keeles kalkun?”

Mõlemad tõlgid nägid juba välja, nagu tahaksid nad kusagil mujal olla.

Onk turtsatas. „See on osaliselt tõsi. Mina ja küllalt paljud inimesed suudavad teie rahva nime, ttjürrr” – see kõlas tema suus kraaksatusena – „küll nii välja öelda, et te sellest aru saate, ent igapäevaseks tarbimiseks tuleb seda paratamatult suupärasemaks teha. Sinna ei ole midagi teha, et turhid meenutavad väga kaudselt suurt sulgedeta kalkunit. Loomulikult olete mõistuslikud olevused ja hoopis teistsuguse evolutsiooni tulemus. Enamik inimesi kutsubki teid kalkuniteks, kuid ametlik nimetus on turhi. Ametlikult ei nimeta me teid kunagi kalkuniteks ja muuhulgas ka sel põhjusel, et üritades teid nimemaagiaga alandada, teeme tegelikult endale halba, kui võrd see tekitab võltsi üleolekutunde, paneb teid pidama väiksemaks, kui te tegelikult olete ja seega muudab meid haavataks.”

„Arusaadav. Ent ma kasutan võimalust ja küsin üle selle sarnasuse kohta. Ilmselt töötab meie nägemine ja kujundituvastus teist moodi. Ma ei mõtle sellega arusaadavalt midagi halba, kuid kas sa, palun, suudaksid paari sõnaga selgitada, kuidas me kalkuniga sarnaneme?”

„Kas ma tohin vahele küsida? Turhid nimetavad inimesi raskoniteks – ka meie ei saa aru, kuidas me neile sarnaneme?”

Raventheu kluksatas. Seda polnud tõlkes, see oli ilmselt analoogiline inimese turtsatusega. „Mingi kauge sarnasus ju on? Kuigi see on mõeldud peamiselt solvanguna – pigem iseloomu ja vaimsete võimete analoogia, kui füüsilise; loomulikult ebaõiglane. Kas inimeste jaoks on kalkunid ja turhid sarnased?”

Onk lasi omakorda pea viltu. „Kindlasti mitte otseselt. Alates sellest, et kalkunitel on suled, teil ei ole. Kalkunitel on tiivad, teil on midagi lähedasemat inimeste käele, millega saab tööriistu hoida ja üldse on see määratult osavam ja universaalsem linnutiivast. Turhid on proportsionaalselt palju suurem kolju, mis vähegi haritud inimesele annab esimesel sekundil teada, et seal on intellekt. Ent turhid on arenenud lindudest ja teis on meie jaoks midagi võltsimatult linnulikku. Mitte tingimata negatiivses tähenduses – lai nägemisväli, hea reaktsioon ja nii edasi. Olulisem ja esimesel pilgul mõistetavad on aga proportsioonid – tugevad jalad ja pikk kael, nende vahel munajas keha. Kalkunile viitab nokk ja lõualott; kalkun on ka päris suur lind.”

Kindral pidas pausi, kuni Pärkasta tõlkis, ja jätkas: „Ma ei taha lasta inimesi paista paremana, kui nad on. Ent tahaksin tähelepanu juhtida sellisele asjale, mis võib-olla ei ole otse võrreldavgi – huumorimeelele. Inimese mõtlemine on väga tihedalt seotud sarkasmi, irooniatajuga. See ei ole alati halb, kuigi objekt tajub seda tihti õela, ründavana. Kas sa tead, millest ma räägin?”

„Kõigil mõistuslikel, enesest teadlikel rassidel on huumorimeel – kui me ikka samast asjast räägime. Nagu ma olen aru saanud, on see inimesel turhidega võrreldes palju lugupidamatum? Teil ei ole teemasid, mille üle nalja ei tehta? Samas, niipalju kui ma olen mõistnud siinsete inimestega suheldes, pole see päris täpselt tõsi või nad varjavad seda hoolega meiega suheldes. Ma julgeksin väita, et nende huumorimeel on meie omaga võrreldav.”

Onk vangutas pead. „Kui see oli küsimus, siis paari sõnaga ma seda selgitada ei suuda. On inimesi, kes tõepoolest naeravad kõige üle. Ent üldiselt ei pea targem ja arenenum osa inimkonnast neist eriti lugu. Meil on ütlemine, et jah, sa võid irvitada kõige üle, aga seda tühjust, mis siis järele jääb, ei täida sa enam millegagi. Samas on kahtlemata tõsi ka see, et Amarantil elavad inimesed on mitte ainult teie ja teiste sapiensidega suheldes, vaid ka omavahel palju hillitsetuma sarkasmiga, kui inimkond keskmiselt.”

„Sa ei pea siinsetest inimestest eriti lugu, kindral?”

„See pole tõsi. Ma austan nende valikuid. Kuid ma ise selliseid valikuid loomulikult ei teeks.”

„Enne, kui ma küsin sult küsimuse, milleks ma peamiselt seda kohtumist soovisin, luba, et ma üritan sinust paremini aru saada. Minu teada on olemas kolme liiki inimesi. Esimesed on loomulikult teel paljunenud ja elavad oma elu bioloogiliste võimaluste piires kehas, milles on sündinud. Teised elavad arendatud, kunstlikus kehas, mis küll sarnaneb bioloogilise kehaga, kuid on sellest palju võimekam. Enamasti on selline keha sõduritel ja kui ma õigesti aru saan, on teadvuse kehasse ülekandmine Kaitsejõudude monopol. Ma ei tea reegleid ja siin on minu jaoks segaseid momente, kuid pärast teenistust on sõduritel võimalik saada oma algse bioloogilise keha sarnane keha ja asuda mõnele planeedile, mis ei ole nende sünniplaneet. Ja on kolmas liik inimesi, kes pole kunagi sündinud bioloogilisse kehasse, vaid nende teadvus on konstrueeritud sõdurite omadega sarnastesse tehiskehadesse. Neid ei ole palju, kuigi võõrrassid puutuvad nendega väga palju kokku, kuna tegemist on eliitsõduritega. Millist liiki inimene sa oled?”

Jällegi olid mõlemad tõlgid seda nägu, et tahavad kusagil mujal olla.

Onk vastas: „Kuna iga arusaamine algab õigest taustsüsteemist, siis luba, et ma korrigeerin su teadmisi. Sinu kirjeldatud jaotus pole kunagi olnud päris adekvaatne, kuigi see oli üsna asjakohane veel vast pool sajandit tagasi, kui mõned sajandid oli eksisteerinud selline asi nagu Kolooniade Liit, mis sisuliselt valitses kogu inimuniversumit. Ent ka siis, kui päris algus välja arvata, pole see olnud ammendav. Vaata, Kaitsejõud on alati olnud hädas värbamisega ja see on peamine põhjus, miks mingis arvestatavas koguses on valmistatud tehisteadvusi tehiskehas. Kui nüüd sinu jaotuse järgi sõdur, ehk teist liiki inimene lahkub teenistusest ja asub kuhugi kolooniasse elama, on ta tegelikult neljandat liiki inimene, sest ta ei ole oma alguses bioloogilises kehas. Ka kolmandat liiki inimestel on õigus sama teenistusaja, kümne aasta pärast õigus saada inimlik keha ja elada tavalise inimesena, ent tegelikult, kuivõrd tegu on hoopis erinevaga kõigist eelnenutest, on tegemist viiendat liiki inimesega. Mainisin, et Kaitsejõud on alati olnud hädas värbamisega ja kindlasti sa tead, et valitsevad piirangud – teenistusse ei taheta üldiselt võtta noori inimesi. Bioloogiliselt sündinud inimesed elavad üldjuhul terve oma normaalse elu tavalise inimesena mõnel planeedil ja siis on neil õigus astuda teenistusse ja saada teist liiki keha. Kõigil Kaitsejõududes teeninud sõduritel on alati – rõhutan: alati – õigus teenistusse tagasi pöörduda. Ja neid on samuti arvestatav hulk. Seega on inimesi, kes on sündinud loomulikult viisil, elanud oma elu bioloogilises kehas, astunud teenistusse, elanud kümme aastat tehiskehas, saanud tagasi oma algsele kehale sarnaneva inimkeha ja pärast teist elu pöördunud tagasi teenistusse. Või sündinud tehisteadvusena tehiskehas, teeninud vähemalt kümme aastat, elanud elu bioloogilises kehas inimesena ja pöördunud tagasi teenistusse. Ma ei hakka pilti segaseks ajama, eristades neljandat ja viiendat liiki inimesi, kes on teenistusse tagasi pöördunud, sest nende kogemused on juba võrreldavad, kuid kindlasti on tegu kuuendat liiki inimestega. Ja seitsmendaks võib siis lugeda neid, kes on jõudnud juba kolmanda eluni. Kas see on seni arusaadav?”

„Jah. Mitmendat liiki inimene sa siis oled?”

„Ma oleksin selle jaotuse järgi tegelikult juba kaheksandat liiki inimene. Ma sündisin Maal 211 aastat tagasi. Ma astusin 75-sena Kaitsejõududesse. Ma teenisin 10 aastat ja elasin seejärel 55 aastat mitmetes kolooniates, suurema osa ajast Auroral. Pärast teist korda teenistusest lahkumist elasin ma peamiselt Hadesel, kuid tulin sealt 20 aastat tagasi Fööniksile, kus uuesti teenistusse astusin. Olen nüüd, kolmandat korda teenistuses olnud 8 aastat.”

„Kui suur isa inimestest on kuuendast või suurema numbriga jaotusest?”

„Seda statistikat mul ei ole. Inimkond – või vähemalt teatud suurt võimu omav osa sellest – on kehtestanud seaduse, et teatud andmeid on inimesel õigus enda teada hoida. Väga ammu ajast on olnud peaaegu eranditeta seaduseks, et Kaitsejõududesse astunu on legaalses mõttes oma

ühiskonnast välja astunud täpselt samamoodi, nagu ta oleks surnud. Teenistuse lõppedes asub ta mujale. See seadus töötab ka niipidi, et Kaitsejõududest lahkudes on inimesel õigus valida endale lisaks planeedile, kuhu minna – välja arvatud maailm, kust ta pärit on, üks ole –, ka nimi ja minevik.

Kuid muidugi on intuitiivselt hoomatav, et selliseid inimesi ei ole palju. Teenistusseastujaid on alati olnud vähem kui 10-ndik. Teenistusest lahkub vähem kui veerand.”

„Nii et sa ei saa mulle öelda, kui suur osa inimeste juhtidest on näiteks seitsmendast liigist?”

„Aus vastus on, et seda numbrit ei tea mitte keegi. Jah, ma tean oma lähikonna inimeste tausta, ent eksisteerivad põhjused, miks sellise info laiem kogumine on sihilikult väga raskeks tehtud. Näiteks siin, Amarantil suunavad inimkogukonna tegevusi jõud, kel on minu arvates üsna haiglane suhtumine inimkonna selle osa tegemistesse, kes tegelikult on teinud inimkonnast selle, mis see täna on. Selle üle võib vaielda, kuid üldiselt on ka teise rasside ajaloolased nõustunud, et kui Kolooniade liit poleks sajandite eest loonud tehnoloogiaid, mis võimaldasid kanda inimteadvust üle oluliselt täiendatud tehiskehasse, ja kehtestanud reeglid, mis vanadele inimestele uue võimaluse pakkumise läbi lubasid luua võimeka massiarmee, oleks inimilmade arv võimalik et sada korda väiksem, ehk neid oleks ainult mõned. Kahtlemata on Kolooniade liit teinud vigu ja saanud hakkama paljuga, mida on ka inimeetika vaatenurgast raske heaks kiita, kuid kas pole ilmne, et muuhulgas kutsuti inimesi ka Amarantile ja neisse suhtutakse siin suure respektiga küllalt paljus ka sellepärast, et Kaitsejõud on kaks korda täielikult hävitanud terve Ümarlaua ühendatud laevastiku?

Nii et Amarantil on praktiliselt ainult esimest liiki inimesed. Kui siia ka on seikluslustist tulnud mõni neljandat, viiendat või isegi seitsmendat liiki inimene, varjavad nad, et on esimesest elust kaugemale jõudnud. Juhtide hulgas selliseid kindlasti ei ole. Maa juhtide hulgas selliseid kindlasti ei ole. Teistes inimmaailmades on, kuid mitte palju. On ju hästi teada, kas inimene on kohapeal sündinud või kusagilt tulnud, ja paljud kogukonnad nii-öelda usaldavad vaid omasid.”

„Kuid selliseid on palju Kaitsejõududes ja igasuguste suurt võimu omavate tööstuslike ja kaubanduslike organisatsioonide juhtide hulgas?”

„Jah.”

Prints Raventheu istus paar sekundit mõeldes ja tõstis siis pilgu. Ta kraaksus ja Karela tõlkis: „See viib lähemale sellele, mida ma küsida tahtsin. Paranda mind, kui ma eksin, kuid meile näib inimkond mitme võistleva leerina, mida Inimilmade Peaassamblee tegelikult koos hoida ei suuda. Me kiitsime heaks Ümarlaua poliitika, mis võttis enda hulka Maa. Paranda mind taas, kui ma eksin, kuid Maa äratõmbamine Kolooniade liidu mõju alt ei oleks saanud toimuda ilma viimasele vastanduvate inimeste juhtnõõrideta? See hoidis ära suure sõja. Kuigi Maa inimesed astuvad endiselt teenistusse Kaitsejõududesse, oleme end lohutanud faktiga, et need ei pöördu kunagi maale tagasi ja – nagu sa ütlesid – on juriidilises mõttes Maa jaoks surnud. Mõned küll ütlevad, et tulemusena sai inimkond kaks häält, ühelt poolt Ümarlauda tunnistav Maa oma liitlastega ja teiselt poolt Kolooniade liit oma Kaitsejõududega, ent fakt on ju, et ka see teine pool tunnistas Ümarlaua võimu ja peatas edasise laienemise. Meie – Turhi kuningakoda – ja ka mina isiklikult olen püüdnud siin näha positiivset – inimkond võttis Ümarlaua reeglid vastu ja Kaitsejõud säilitasid oma näo, Mõned ütlevad, et Kaitsejõud mängisid meid üle. Teised on jälginud Amarantil elavaid inimesi ja kinnitavad, et nad on täiesti siirad. Et nendega saab koostööd teha. Et neid saab usaldada.”

„Sa ei eksi selles, et inimkond on mitmes võistlevas leeris ja Inimilmade Peaassamblee ei oma mingit võimu Kaitsejõudude üle. Sa ei eksi selles, et Kolooniade liidu purustamine sai toimuda nii kiiresti ja suhteliselt väikeste kahjudega ainult tänu mõnede inimeste üsna geniaalsele tegevusele. Sa ei eksi ka selles, et Amaranti inimkogukond erineb tugevalt Kaitsejõududest. Kuid edasi ma ei saanud ilmselt küsimusest aru.”

„Ma olen kindel, et tegelikult said, ent sa tahad, et ma selle selgelt välja ütleksin.” Kindral ja prints vaatasid teineteisele otsa, nad vestlesid teineteisega nii, et peaaegu unustasid tõlgid. Prints jätkas:

„Sa ei ole mulle öelnud midagi, mida me tegelikult ei teaks. Ma ei kahtle, et sa ei ütlegi midagi, mida kõik inimesed ja tegelikult ka kõik teised rassid põhimõtteliselt teada ei võiks, ent sa oled mind juba väga palju aidanud. Küsin siis täpsemalt. Ka mina ei ütle sulle midagi, mida sa ei teaks – inimeste kaasamisega ühiskolooniatesse lootsid paljud aretada inimmaailmad, mis, kui neid kõvasti toetada, hakkavad Inimilmade Peaassamblees domineerima ja lõpetavad Kaitsejõudude tegevuse. See lootus ei ole täitunud. Inimesed, kes meiega koos töötavad, on küll igati toredad, kuid domineerida nad ei suuda. Rääkimata teiste inimeste vastu pöördumisest, kuigi kinnitan ausalt, et seda pole kunagi väga tõsiselt loodetudki, vähemalt mitte Turhi kuningakojas.

Inimkond ei asuta küll enam uusi, Ümarlaua poolt sanktsioneerimata kolooniaid, kuid see ei takista teil sõdu pidamast. Ja eriti huvitab turhilasi, miks kaotab Turhi iga paari aasta järel koloonia? Ümarlaud ei sekku rasside omavahelistesse sõdadesse ja Kaitsejõududel on alati õnnestunud leida mõni agar Turhi ohvitser või prints, kes sobivas olukorras tule avab, nii et teid pole kunagi ka võimalik süüdistada provotseerimata kallaletungis. Kõik teised rassid on juba leppinud, et inimeste ja turhide vahel on, nagu teie ütlesite, kana kitkuda. See ütlemine meeldib paljudele meie hulgast, sealjuures mulle, sest see on meie liiki must huumor meie endi kohta – meie oleme see kana, keda Kaitsejõud kitkuvad. Kuningakoja liikmena tean väga hästi, et meie teid provotseerinud ei ole. Me saame ju alati lüüa. Küsimus on seega: mida me teile teinud oleme, et kuidagi erilisel kitkuda saame? Mida me tegema peaksime, et sellest pääseda?”

„Te peate inimliha delikatessiks. Te kasvatate siinamaale kusagil peidetud laborites inimesi söögiks. Amarantil läheb iga natukese aja tagant mõni inimene, eriti lapsed, jäljetult kaduma.”

„Me oleme teineteist kõvasti tapnud. Ent Amarantil töötame me koos. Meie saame sellest üle. Paljud rassid söövad üksteist. Mõnikord maitse pärast, mõnikord religioossetel põhjustel. Elu on üle galaktikate niipalju kordi segatud, et me kõik oleme üksteisele söödavad. Meie jaoks on täiesti ükskõik, mida inimesed teeksid surnud turhiga. Inimeste söömine on Amarantil ränk kuritegu, võrdsustatud turhi tapmisega söömise eesmärgil. Jah, ilmselt on kurjategijaid, kes sellega riskivad, ent see ei ole Turhi ametlik poliitika. Kas me peaksime kontrolli tõhustama? Ma ei mõista – kas Kaitsejõud kulutavad tohutult vahendeid, peavad tuhandete, isegi kümnete tuhandete ohvrtega lahinguid, et maksta kätte mõne siin kadunud inimese eest? Samas kui see peaks olema peamiselt siinsete inimeste ja järgmiseks Maa asi, ent nemad mõistavad Tuhri poliitikat.”

Onk noogutas aeglaselt. „Turhil on legend prints Ruuhtreknontust, kes kuses kuninglikku ülestõusmiskanalisse. Kui ma õigesti aru sain – ja paranda mind, kui ma eksin –, on kuninglik ülestõusmiskanal lihtsalt puhta vee kogu, kus toimub moone tiibadega turhitibust mõistuslikuks turhiks. Too prints rikkus üht teie ühiskonna peamist pühadust ja tapeti seepärast võrdlemisi ebameeldival viisil. Lisaks on ta igavesti neetud.”

„See on tõesti nii.”

„Turhi ründas seitsmekümne aasta eest Talassat. Teil oli vaja peamiselt sealset puhast merd, sest kõik endi planeetide mered olete te ära solkinud. Ent te tapsite kõik planeedil elavad inimesed. Kõik kuuskümmend miljonit. Umbes kuuendik neist olid lapsed. Te tegite nad kõik toiduks. Te olite võtnud kaasa mõned oma meisterkokad ja lasite päev päeva järel oma telekanalites saateid, kuidas nad inimlastest süüa teevad. Need saated on siinamaale teie arhiividest leitavad. Otsesaated, kus turhid valisid suurest aedikust tuhandete kokku aetud inimlaste seast välja endale sobiva, veristasid sealsamas, tegid valmis delikatessid ja turhid sõid ja nautisid.

Inimliik on meie sünnikodus, Maal pidanud tekkimisest peale halastamatut võitlust kõigi suurte kiskjate vastu. On olnud aegu, mil paljud loomad pidasid inimest oma loomulikuks toiduks. Mõistust omav inimene on kümneid tuhandeid aastaid pidanud endast tugevamate, kiiremate ja osavamate kiskjate vastu halastamatut võitlust. Ellu jäid need inimkogukonnad, kelle hulgas oli laste kaitsmise vaist kõige tähtsam, endagi elu kaitsmisest tugevam. Laste kaitsmine on senini meie

kõige tugevam alateadlik tung. See on sügaval meie geenides sees – kaitsta lapsi, hävitada halastamatult kõik, kes on lastele ohuks.

Prints, Talassal tapsite te kümme miljonit inimlast ja tegite neist süüa. Ainuüksi seal kusite te kümme miljonit korda meie kuninglikku ülestõusmiskanalisse. Me ei anna seda teile mitte kunagi andeks, me ei peatu enne, kui viimane teist on kadunud. Meie, inimesed. Need, kes seda nime väärivad. Need, kes on alati, läbi aastatuhandete seisnud relvaga käes ja astunud ka lootusetus olukorras vastu nendele, kes nende järglasi on proovinud toiduks pidada. Jah, inimesi on mitmesuguseid, inimkond on alati sünnitanud nõrku, ent need pole ellu jäänud. Ellu on jäänud need, kes iseenda elust hoolimata, igavese ja murdmatu raevuga on tapnud neid, kes nende lastele halba on teinud või kavatsesid teha.

Iga kord, kui meil on ressursi üle, kui lahingud on vaibunud ja Kaitsejõududel aega haavu lakkuda ja tulevikku vaadata, tuleb meil Talassa meelde. Iga kord, kui natukegi lähedam moment, ütleb mõni noorem ohvitser, et kuulge, korraldaks turhidele väikese rappimise? Ja iga kord meenuvad meile need söögitegemisvideod ja käed tõmbuvad rusikasse ja me kõik staabis noogutame. Me elame reaalses maailmas, me ei jaksa teid korraga minema pühkida ja lõpuks pole te ainsad selles nimekirjas, kellele arvukust me võimaluste piires vähendame, aga te olete selle nimekirja ülemises otsas.”

Seekord vaikus prints õige mitu pikka sekundit. „Me ei ole seda kunagi niimoodi mõistnud. Me ilmselt pole osanud küsida. Isegi kui ma räägin seda kuningale, pole kindel, et ta suudab kohe midagi muuta. Vaata, me oleme seni lüüa saanud. Me oleme valmis vastu tulema. Me koristame need videod ja karmistame jälgimist Amarantil. Kordan, mind ei ole ametlikult saadetud, kuid ilmselt sa aimasid, mida ma küsida tahtsin, ja sa tulid kohale ja vastasid. Jätka, palun: mida me veel peaksime tegema?”

„Teie kuningas ei lahku kunagi Turhilt?”

„Ei. Sa ilmselt tead, et ülima vastutuleku korras on mõned kuningad külastanud Rahupäeval ühinenute peaplaneete.”

„Ja ülim sümboolne andekspalumisakt on teil muna purustamine? Mis tihti käib kaasas selle Rahupäevaga, mis tähistab järjekordse troonipärimisdispuudi lõppu ja kui see on läinud suhteliselt veretult, nii et allajäänutel on veel planeet, mida külastada, on kuningas käinud vaatamas, kuidas nad oma mune puruks taovad?”

„Sinu versioon asjast ei ole halvem kui mõne meie kõige lugupidamatuma satiiriku oma, kuid ma isegi ei leia, et midagi parandada tuleks. Muidugi sa ka ilmselt tead, et meil selliste naljade tegijaid ei tõrjuta, vaid rebitakse lõhki.”

„Ma pean kinni meie kokkuleppest – ma ei solva sihilikult.” Onk kummardas kergelt. „Talassa vanal kosmodroomil on mälestusmärk Turhi invasioonis hukkunutele. Kosmodroom tuli niikuinii maha jätta, see oli aastakümneid radioaktiivne. Selle klaasiks sulatatud pinda on graveeritud kuuskümmend miljonit nime. Mälestusmärk tehti kõigest sellest, mille te sinna maha jätsite – kosmoselaevadest hukkunuteni. See on päris suur; väljast metalne, sees muu sodi. See on ka siinsest infovõrgust kergesti leitav, see kujutab umbes kümneaastast poisikest, kes üritab oma kehaga kaitsta kaht väiksemat tüdrukukest ülalt langeva tule eest. Igal aastal, Talassa vabastamise aastapäeval tulevad üle kogu inimasustuse sinna laevad ja see väli kirendab lilledest ja ohvriandidest.

Prints Raventheu, videote peitmisest ja avalikust põlu alla panemisest ei piisa. Isegi siin inimesi püüdvate kurjategijate avalikust hukkamisest ei piisa. Kui teie kuningas tuleb igal aastal – kordan: igal aastal! – mälestuspäeval ja asetab nende laste monumendi ette oma muna... Jah, võib-olla saja aastaga anname teile andeks.”

Prints vaikus terve minuti. „Kas sa tead oma sõnade tähendust? Turhi ühiskond ei ole selleks valmis.

Kuningas, kes üritaks midagi sellist, ei oleks kaua kuningas. Kas sa mõistad, et ma ei saa sinu räägituga kuhugi minna, sest seeläbi, et me mõlemad siit elusalt lahkume, olen sooritanud andeksandmatu reetmise?”

Onk irvitas talle näkku. „Vähemalt selles osas tean ma väga täpselt oma sõnade tähendust. Sa küsisid ja ma vastasin. Sa oled siin sellepärast, et inimkond on viimase viiekümne aastaga võtnud teilt kakskümmend planeeti ja tapnud vähemalt kakskümmend miljardit turhi ja te jääte aina nõrgemaks, sellal kui Kaitsejõud lähevad aina tugevamaks. Ja viie aasta pärast saab läbi Kaitsejõudude poolt Ümarlauale lubatud asustamise moratorium ja on avalik saladus, et Kaitsejõud esitavad Ümarlauale ultimaatumi – kas inimkond võib oma suva järgi asustada uusi tühje planeete või asustame me vahepeal turhidelt ja teistelt võetud planeedid ja jääme neid teistelt võtma. Turhi valitsus tahaks hirmsasti pidada separaatlābirāākimisi, et ehk on mingi võimalus need kakskümmend planeeti tagasi saada, sest praeguste reeglite järgi te Ümarlaualt abi ei saa, kui te just oma endisi kolooniaid formaalselt neile ei loovuta, aga siis olete neist niikuinii ilma. Te teate, et Ümarlaua rassid suudaksid kõik koos Kaitsejõud purustada, aga see tähendaks neile kõigile vähemalt peaplaneedi ja arvatavasti veel mõne tähtsama kaotust. See tähendaks õige mitmele rassile täielikku väljasuremist ja et sajaditeks jäävad teie kaubateid kollitama inimpiraadid. Te teate sedagi, et inimkonda te täiesti hävitada ei suuda, sest oleme lennanud ja loonud tugipunkte kaugele väljapoole Ümarlaua mõjupiirkonda.

Prints, turhid on lootusetult lollid, kui te siinamaale pole aru saanud, et te tegite ja teete siiani kõige halvemat asja, mida teha saab – te trambite kõige pūhamal vaistul, mis on inimeste hinges, laste kaitsmisel. Mingid lābirāākimised ei ole võimalikud, sest siin ei seisa te mitte vastamisi kaalutleva ja ratsionaalse inimesega, vaid raevutseva isaga, kelle lapsi te tahate āra sūia.

Te pääsete hävitamisest, kui suudate väga pikka aega üles näidata siirast kahetsust. Inimesed suudavad andestada. Aga nad ei unusta kunagi. Inimesed ei usalda turhe ka viiesaja, tuhande ja viie tuhande aasta pärast. Aga teie rass pääseb väljasuremisest, kui mõistate, kui valusasti te meile haiget olete teinud, ja selle eest alandlikult andeks palute.

Nii et leia võimalus. Ma ei saa sulle mingit lootust anda. Ma saan sind aidata ainult sellega, mida juba tegin – selgitada väga kontrastse, selge ja jāmeda joonega välja joonistatuna, mida Kaitsejõud turhidest arvavad.”

Prints vaikis mõne aja. Siis jōnksatas ta pikk kael kaks korda. „Ma tänan sind sinu vastuste eest, kindral Onkimaune,” ütles ta (Karela kaudu). „Ja ma tänan sind selle kohtumise eest. Mina olen väga palju targemaks saanud. Kas on midagi, mida sa küsida tahad?”

Onk oli istunud pisut ettepoole kallutatuna, nūūd lasi ta end natuke lōdvemaks. „Noh, ma võin küsida nii, et kas sina Turhi kuningana näitaksid üles kahetsust? Sest sa saad suurepäraselt aru, et kui kuningas hakkab Talassal kahetsemas kāima, muudab see kogu Turhi ūhiskonda aluspōhjani. Ma ei peaks sulle seda ehk ūtlema – ma vabandan, kui rāāgin liiga elementaarseid asju, ent Kaitsejõud ei ole huvitatud turhide hävitamisest lihtsalt niisama. See nõuab ressursse ja inimelusid. Meie mõistame ja ka sinul on hea mõista, et alati leidub mõni ohvitser, kellele meenub lahingus turhidega mõni neist neetud lastepraadimisvideotest, ja ta suunab oma laeva otse teie kaitsekilpi, et oma eluga osta pommitajale võimalus mõni teie linn koos selle elanikega tuliseks tuhaks muuta.

Kui sa oleksid valmis võtma oma plaanidesse kord aastas eelnevalt tūhjaks tehtud munaga – et see haisema ei hakkaks – Talassal kāia, hakkavad kolmandat ja kuuendat liiki inimesed tōötama selle nimel, et sa avastad end esimese kurna eesotsas. Sa tead, et me oleme selliseid asju korduvalt edukalt teinud.”

Prints luksatas. „No nūūd on küll kindel, et ma selle kohtumise lindistusega mitte kuhugi minna ei saa! Ja sa võib-olla ei usu mind, kuid see polnud kindlasti tulemus, mida ma sellelt kohtumiselt ootasid. Sa kindlasti mõistad, et ma ei saa sulle vastata.”

„Ma ei oodanudki teistsugust vastust. Ma tänan sind, sest omal viisil oled ka sina aidanud mind turhe paremini mõista.”

„Sel juhul tänan sind sinu aja eest ja loodame, et kohtume veel ka tulevikus.”

Turhi prints vaatas Pärkasta poole, kes selle peale üsna ebaväärikalt jalule kargas, ja tõusis. Kindral Onk tõusis samuti – Karela poole vaatamata –, kummardas, pöördus ja kõndis minema suunas, kust nad Karelaga enne olid tulnud; naine jäi talle hetkeks segaduses järele vaatama, kummardas siis kiirustades turhidele, kes ka juba minekule pöördusid, ja ruttas kindralile järele.

„Stop,” ütles Karl, ilmudes ähmase kontuurina paigale tardunud Onki selja taha. „Paljud seda vestlust salvestasid? Kui turhid, siis kas see, mida Onk tegi, pole printsile surmaotsus? Oli tal selleks üldse volitusi?”

„Mitu korda ma pean ütleva, et ära sega vahele?” nähvas Janice. „On veel jupp Onki ja Karela vestlusest, kus naine needsamad küsimused esitab. Vaata lõpuni ja küsi siis. Edasi.”

Karela jõudis mehele järele majanurga juures. „Oota!”

Mees seisatas ja pööras pead. „Jah?”

„Mis sa nüüd mõtlesidki niimoodi minema kõndida?”

„Sa tulid sellele kohtumisele uudishimust. Sa oled korduvalt väljendanud oma suhtumist Kaitsejõududesse. Ka minu suhtumised pole kunagi saladus olnud, seega võin ilmselt öelda, et naudin sinu seltskonda sama palju kui sina minu oma, ja seega tundus mõttetu teineteist sellega koormata, kui kohtumine läbi. Ma loomulikult tänan sind kirjalikult.”

„Ma aitasin sind, seega ehk sa võlgned mulle...”

„Sa ei aidanud mind rohkem kui mina sind ja ma ei võlgne sulle midagi. Avatud Mõistus pingutas, et saada kohtumisele oma inimene.”

„Ma olen parim turhi keele tõlk...”

„Te Pärkastaga olite mööbel. Te olite selleks, et protokoll nõuab, ja igaks juhuks, kui tõlkeprogramm hätta jääb. See ei eksinud kordagi ja usun, et ka printsi oma töötas tõrgeteta, nii et tegelikult raiskasite te ainult aega.”

Naine läks näost punaseks. „Sind siia kohtumisele lubada oli üldse viga. Maa koostöö Kaitsejõududega on viga. Kas sa saad aru, mida sa tegid? Kas sa saad aru, et Raventheu võidakse... suure tõenäosusega lüüaksegi nüüd sellepärast maha?”

„Prints Raventheu ei vastuta mitte kuidagi minu räägitu eest. Ainult enda sõnade eest. Tema ei öelnud midagi keelatud. Vaevalt et kuningas nõuab, et ta oleks end mind kuulates tapnud, kui ta kord juba sellele kohtumisele rohelise tule andis.”

„Sind kuulates end tapnud...” Naine ahmis õhku. „Sa ülbe ennasttäis robot!”

„Kui ta oleks mind rünnanud, oleksin ta kaela kahekorra keeranud. See on fakt. Olgu, 99,9%-lise tõenäosusega prognoos, kui täppi keppida. Kusjuures juhul, kui ta oleks mind rünnanud, oleksin teda tappes talle teene teinud. Sa peaksid seda mõistma, kui sa turhidest üldse midagi tead. Kas ma võin nüüd minna või oled sa sellises seisus, et peaksin sulle abi kutsuma?”

Karela läks lapiliseks ja ta käed tõmbusid rusikasse. Ta astus sammu kindralile lähemale.

Viimane muigas kõledalt. „Sa ju ikka mõistad, et kui sa mind lüüa üritad, on sel vaid sümboolne väärtus. Ja tegelikult ei tõesta sa sellega ei endale ega mulle rohkemat, kui me niikuinii teame.” Ta silmitses sekundi naist. „Saad hakkama?”

Karela ei vastanud. Onk silmitses teda veel sekund, noogutas siis ja pöördus minekule. Naine jäi

talle metsiku pilguga järele vaatama.

Vannituba ilmus välja.

„Kurat, kui vastik ta oskab olla!” sõnas Karl lõbustatult. „Kahele küsimusele ta ikka ei vastanud – paljud seda lindistasid ja kas tal olid volitused?”

„Esiteks loodame, et need rohelised tuled tõesti midagi tähendavad, sest mõningaid asju ma öelda ei tohiks,” ohkas Janice. „Ta allub formaalselt armeekindralile, ent vähemalt minule on nende aastatega selgeks saanud, et... ta ei vaja kellegi volitusi. Ta on üks sellest... sõpruskonnast, kes... juhib Kaitsejõude. Küllap nad olid Peastaabis natuke rääkinud, kuhu vestlus printsiga võib minna, aga... lõunalauas. Ametlikult pole seda teemat olemas.

Ja vastus teisele küsimusele – selle lehtla ümber oli nii Kaitsejõudude kui Turhi kuninglik segajaväli, nii et keegi peale Karela ja Pärkasta ei lindistanud. Kas sa aru ei saa, et Onk lõpetas selle vestluse nii järsult osaliselt ka sellepärast, et Karela oma rumalas vihas midagi liigset ei ütleks? Seal maja juures ju enam segajavälja ei olnud.”

„Ja sellest Karelale piisas, et kaotada huvi elu vastu? Nagu ta poleks varem teadnud, et Kaitsejõud peavad väärtusetuks rämpsuks kõiki, kes Amarantile on läinud?”

„Väärtuslikuks rämpsuks. Ohverdatavateks, sellisteks rumalukesteks, kellest vähemalt neil küll absoluutselt kahju ei ole. Noh, nagu bakterikülv – kui läheb hukka, kallad desintegraatorisse. Pärkasta suri umbes viisteist minutit pärast kohtumise lõppu. Ametlikult kukkus lennukist välja. Hooletus. Nad olid Karelaga nii head sõbrannad, kui inimene ja turhi olla saavad.”

„Hee...” venitas Karl. „Prints viskas ta lennukist välja? Et tunnistaja kõrvaldada?”

„Küll sa oled taibukas. Karela oli Talassalt pärit. Ta arvas, et see on lausa üliinimlik inimlikkus, kui ta andestab ja läheb Amarantile koos turhidega nii-öelda ühist tulevikku ehitama. Inimesed seal teadvustavad ometigi ohtu, kuigi sellest kunagi ei räägi, ja sellepärast on Amarantil väga vähe lapsi. Onk osales eelmisel teenistusperioodil Talassa tagasivallutamisel ja Karela lindistus ei näita, kuid Talassast rääkimise ajal saatis ta teistele ka tükke oma mälestustest. Need on päris võikad; Karela kustutas need. Ta saatis need ka teistele, muuhulgas mainitud Sirile ja Mertinile.”

„Nii et võisid hoopis nemad ta maha lüüa, kui tundus, et ta usk on kõikuma löönud?” mühatas Karl.

Janice vaatas rohelisi tulukesi oma kastil ja vangutas vaikselt pead. „Oletame, et ta polnud kunagi vaadanud neid turhide kõõgisateid, mis sest, et need on Talassal avalikust infovõrgust leitavad; need on ka kooliprogrammis, muidugi vaatamine vabatahtlik ja lisatud hoiatus, et nõrganärvilistel võivad need rikkuda vaimse tasakaalu. Onki kommenteeritud mälestused on... jõulised. Neid vaadates pidi ta mõistma, et see mitme sajandi vanune tegelane on terve pika ja rikka elu olnud valmis andma oma elu teiste inimeste eest ja teisalt täiesti võimetu lugema teda täisväärtuslikuks inimeseks. Mitte põlgus või vihkamine, vaid kliiniline kaastunne. Onk tappis ta sellega, et pidas teda – õelusetu, siiralt ja avameelselt – ebaõnnestumiseks, võimetuks paljunema, armastama ja üldse kõige sügavalt inimlikuks. Keda tuleb kohelda halastusega, kuid samas jälgida, et ta kaasinimestele ohtlikuks ei muutuks.”